

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

БЕЗПЕКОВІ ЗАГРОЗИ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ : СУТЬ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ ПОДОЛАННЯ

Паталах Д.

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Актуальність даної теми визначається тим, що на сьогодні державність України опинилась на грані свого існування, що обумовлено загрозою втрати територіальної цілісності у зв'язку з воєнною агресією з боку Росії, тотальною корупцією інститутів держави, критичною масою державного боргу (на межі дефолту) та бюджетного дефіциту, зростанням прірви між зубожінням населення України та олігархією. Тому міждисциплінарне дослідження проблем гарантування безпеки особистості, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз політичного, економічного, соціального, військового, техногенного, екологічного та інформаційного характеру є для української державності актуальним і життєво важливим.

Узагальнення теорії безпекових загроз дозволяє зробити висновок, що в системі забезпечення національної безпеки провідну, системо утворюючу роль відіграють інститути держави, так як вони формують нормативно-правову базу в сфері забезпечення національної безпеки, приймають рішення щодо запобігання і нейтралізації загроз, виконання яких має обов'язковий характер. Проблеми національної безпеки знаходяться сьогодні у центрі уваги більшості цивілізованих країн світу, міждержавних утворень та громадських об'єднань. Причиною такої уваги стало саме глобальне середовище безпеки, яке сьогодні містить у собі велику кількість загроз і викликів найрізноманітнішого характеру.

Національна безпека може бути визначена в якості рівня захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх та зовнішніх загроз реального і потенційного характеру. Відповідний рівень забезпечення національних інтересів характеризується низкою показників у різних видах безпеки. Науковці виділяють 8 основних індикаторів національної безпеки: коефіцієнт депопуляції; коефіцієнт фінансування потреб національної оборони держави; рівень «тінізації» економіки; децильний коефіцієнт; відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %; витрати на науку та освіту; природоохоронні витрати; рівень злочинності (табл. 1).

Таблиця 1

Система індикаторів та граничних значень національної безпеки країни

№ п/п	Індикатори	Граничні значення
1.	Коефіцієнт депопуляції	Дорівнює 1
2.	Коефіцієнт фінансування потреб національної оборони держави	Не менше 2 % від ВВП
3.	Рівень «тінізації» економіки	Не більше 30 % ВВП
4.	Децильний коефіцієнт	Не повинен перевищувати 10-разовий показник
5.	Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	Не більше 60 % ВВП
6.	Витрати на науку та освіту	Не менше 8 % ВВП
7.	Природоохоронні витрати	Не менше 5 % ВВП
8.	Рівень злочинності	5-6 злочинів на 100 осіб упродовж року

*Джерело: Качинський А.Б. Щодо визначення індикаторів та граничних значень національної безпеки України / Державна політика забезпечення національної безпеки України : актуальні проблеми та шляхи їх розв'язання: матеріали круглого столу (Київ, 19 лютого 2013 р.) / за ред. Г.П. Ситника, Л.М. Шипілової. – К. : НАДУ, 2013. – 215 с. – С. 41

Проаналізувавши основні показники національної безпеки, обраховані різними експертами та вченими, ми переконуємося, що більшість із них вже протягом значного періоду часу перевищують свої критичні порогові значення (табл. 2). Крім означених показників, рівень безпекових загроз опосередковано характеризують наступні індикатори: Індекс людського розвитку; Глобальний індекс миру; Глобальний індекс конкурентоспроможності; Індекс держав, що зазнали поразки; Індекс сприйняття корупції; Глобальний індекс інновацій; Індекс свободи ведення бізнесу тощо. Проведений аналіз цих індексів дає підстави стверджувати про згубний вплив державного управління на розвиток бізнесу та залучення інвестицій, регресуючі процеси у якості надання освітніх послуг та рівня розвитку науки, незначне використання передових інноваційних розробок у виробництві, незахищеність майнових та інтелектуальних прав власності, відтік висококваліфікованих кадрів.

Таблиця 2

Динаміка основних індикаторів національної безпеки України (2009-2013 рр.)

Показники Роки	Коефіцієнт депопуляції	Частка фінансування оборони, % до ВВП	Рівень "тінізації" економіки, % до ВВП	Децильний коефіцієнт	Рівень державного боргу, % до ВВП	Витрати на науку та освіту, % до ВВП	Витрати на екологію, % до ВВП	Рівень злочинності, кількість злочинів на 100 осіб протягом року
2009	1,379	1,11	46,00	4,0	34,80	7,31	0,104	0,953
2010	1,403	0,95	45,00	4,0	39,90	7,12	0,108	1,099
2011	1,322	0,98	44,10	3,8	36,30	6,39	0,198	1,136
2012	1,273	1,05	45,00	3,6	36,80	6,96	0,283	0,980

2013	1,315	2,69	45,00	3,5	41,40	7,25	0,38	1,15
-------------	-------	------	-------	-----	-------	------	------	------

*Джерело : створено автором на основі даних Державної служби статистики

На сучасному етапі дуже гостро питання термінового та оперативного подолання виявлених загроз державності України через:

- збереження територіальної цілісності та незалежності;
- знищення корупції або ж зведення до мінімально можливого рівня;
- реалізація економічних реформ (наслідки: виведення значної частини економіки з тіні, збільшення надходжень до бюджету, стабілізація валютного курсу та платіжного балансу, зниження боргового тягаря тощо). Між цими трьома складовими існує прямий і зворотній зв'язок – без збереження територіальної цілісності та незалежності відпадає потреба у двох наступних діях. Зворотній зв'язок залежить від ефективності проведених економічних реформ та досягнення запланованих результатів

Сьогодні в Україні вирішуються доленосні питання – збереження незалежності, територіальної цілісності держави та забезпечення її європейського майбутнього. На мій погляд, захист державності України залежить від усвідомлення кожним із нас того, що ми є Українцями, і для того, щоб щось змінилося на краще, потрібно сподіватися не на обрану нами владу, а починати зміни кожного із себе. Не зважаючи на тяжкі часи, що зараз переживає Україна, головним нашим здобутком стало підвищення патріотичного духу українського народу, його відповідальності, мужності та сміливості на захист своєї Батьківщини. Це дає шанс Україні не лише на подолання військової загрози, а також на проведення інших важливих змін, до яких ми вже готові.